

Doplnění Biologického posouzení projektů

Domov u fontány

a

PARK VZPOMÍNEK Domov u fontány Přelouč, veřejně přístupný areál

Aktuální doplnění Biologického posouzení projektu Domov u Fontány Přelouč (Bárta 2023a) a projektu PARK VZPOMÍNEK Domov u fontány Přelouč, veřejně přístupný areál (Bárta 2023b) provedené na základě upozornění na možný výskyt okrotice bílé (*Cephalanthera damasonium*), jejíž výskyt v roce 2010 byl veřejně publikován v časopise Živa č. 4/ 2011 a jejíž výskyt nebyl při terénních průzkumech v rámci biologického posouzení recentně zjištěn a potvrzen.

RNDr. František Bárta

Syrovátka č.p. 14
503 27 Lhota pod Libčany

RNDr. František Bárta

V Syrovátce dne 10. 4. 2024

Zpracovatel doplnění:

RNDr. František Bárta

autorizovaná osoba pro provádění biologického hodnocení udělené MŽP ČR

dne 6. 5. 2010 pod č. j. 33912/ENV/10, 2291/610/10, prodloužené dne 4. 12. 2020

Syrovátka 14

503 27 Lhota pod Libčany

IČ: 46462601

Investor akce:

Pardubický kraj

Komenského náměstí 120

532 11 Pardubice

IČ: 70892822

DIČ: CZ70892822

Akce: Doplnění Biologického posouzení projektů Domov u fontány a PARK VZPOMÍNEK Domov u fontány Přelouč, veřejně přístupný areál

Obsah

1. Úvod	3
2. Údaje o záměru	4
3. Údaje o lokalitě	4
4. Předmět posouzení	5
5. Hodnocení vlivu a návrhy opatření	6
6. Závěr	7
7. Použitá literatura	7
8. Přílohy	8

Zpracováno na základě připomínek k možnému okrotice bílé (Cephalanthera damasonium) – (v textu též „předmětný druh“) v místech navrhované realizace projektu.

1. Úvod

Předložený doplněk je zpracován na základě podnětu Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, která obdržela upozornění na publikovaný výskyt předmětného druhu v místech realizace připravovaného projektu. Tento druh je dle vyhlášky č. 395/92 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny zařazen mezi zvláště chráněné v kategorii ohrožený. V období provádění terénních průzkumů pro zpracování biologického posouzení (26. 11. 2002, 7. 3. a 15. 5. 2023) zde tento druh zjištěn nebyl ani nebyl nalezen ve zbytcích (podzim) ani ve vegetační době. Jeho výskyt není uveden ani ve veřejně přístupné části nálezové databáze AOPK ani v databázi Pladias Botanického ústavu ČSAV.

Na základě upozornění o publikování nálezů několika stovek jedinců okrotice bílé (*Cephalanthera damasonium*) (Rejl, Kohoutek) v ploše parku, kde má být realizován posuzovaný projekt byl autor tohoto doplnění, resp. původních biologických posouzení požádán o aktuální doplnění výskytu druhu okrotice bílé (*Cephalanthera damasonium*) na výše uvedené ploše.

Dotčené území jižně od hlavní budovy Domova u fontány, resp. pozemek p. č. 857/3 k. ú. Přelouč, kde by se měl předmětný druh dle uveřejněného článku vyskytovat, bylo aktuálně spolu s botaničkou – RNDr. Helenou Faltysovou navštíveno dne 9. 4. 2024. Vzhledem k pokročilé vegetaci v tomto roce bylo možné uskutečnit terénní průzkum a dohledávat nadzemní orgány předmětného druhu.

Při terénním průzkumu byla při pohybu v území použita vizuální metoda a pořízena aktuální fotodokumentace vegetačního krytu.

2. Údaje o záměru

Záměr investora zůstává nezměněn a je jím celková rekonstrukce parku, resp. realizace vítězného projektu vzešlého z architektonické soutěže s názvem **PARK VZPOMÍNEK Domov u fontány Přelouč, veřejně přístupný areál** (Kateřina Waldhauser, L2N LANDSCAPE s. r. o.), v textu též „projektová dokumentace“.

Návrh úprav dotčené plochy (zdroj: projektová dokumentace).

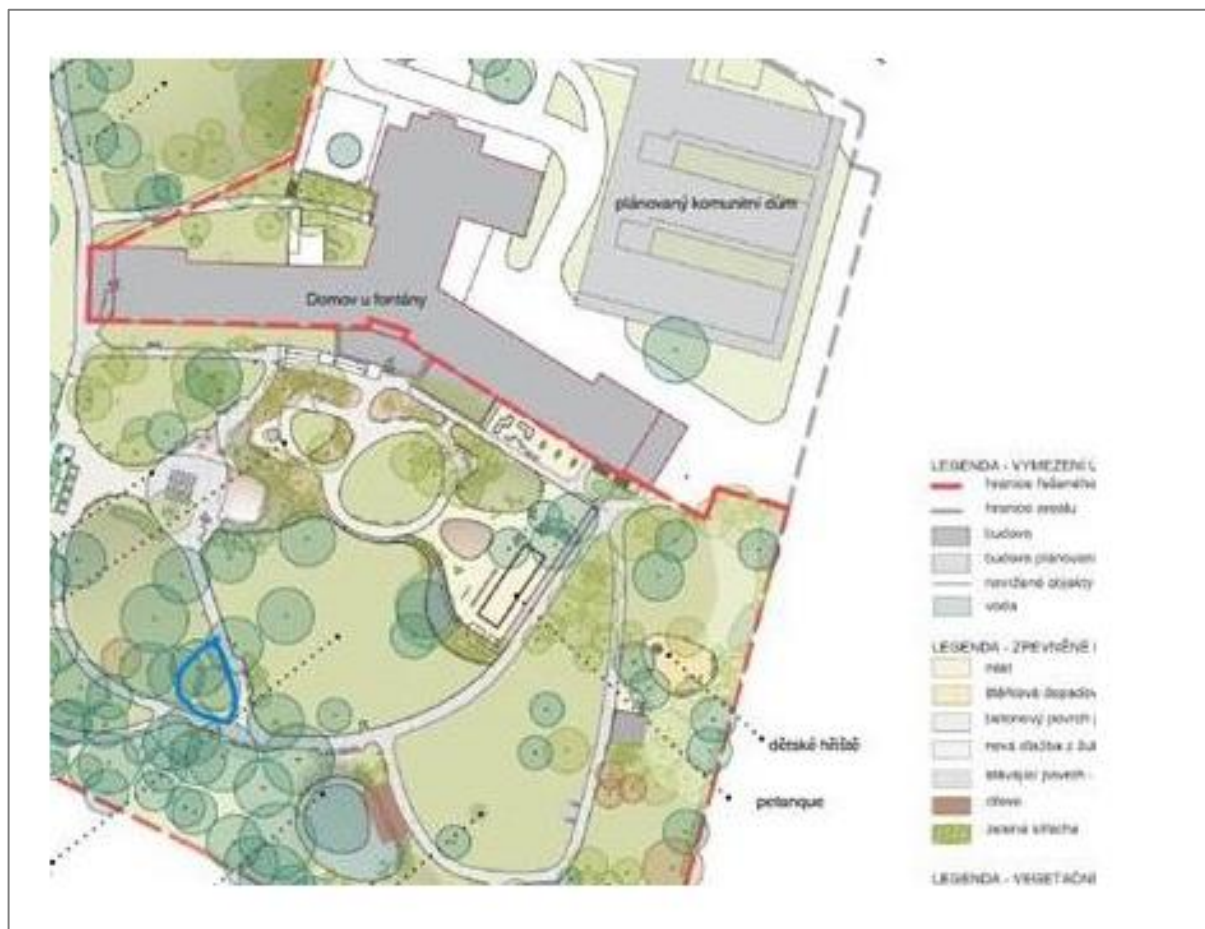
3. Údaje o lokalitě

Dotčená lokalita, resp. část parku Domova u fontány Přelouč, kde se ověřuje výskyt předmětného druhu, leží jižně od hlavní budovy Domova. Plocha leží v jihozápadní části rozlehlého parku, na rozhraní stromového porostu a travnaté plochy. Tyto dva rozdílné biotopy odděluje zpevněný chodník, který zde byl v roce 2002 spolu s altánem zbudován.

Na základě popisu ve výše uveden článku (Rejl, kohoutek, 2011) byl vedením Domova přímo určen prostor, kde se předmětný druh vyskytoval. Níže v mapě je tato plocha modře ohraničena.

Mapa s vyznačením prostoru možného výskytu okrotice bílé (*Cephalanthera damasonium*).

4. Předmět posouzení

Předmětem posouzení bylo ověření možného výskytu okrotice bílé (*Cephalanthera damasonium*) v prostoru historicky doloženého výskytu, který nebyl potvrzen při terénních průzkumech lokality v období sepisování biologického posouzení projektu (Bárta 2023a, Bárta 2023b).

Na základě upozornění na článek publikovaný v časopisu Živa z roku 2011, kde autoři Rejl a Kohoutek v roce 2010 uvádějí výskyt cca 600 jedinců této poměrně nápadné rostliny, jsme požádali ředitele domova, aby dle v článku uvedené fotodokumentace přesně určil v parku místo výskytu. Ve vymezeném prostoru jsme opět provedli cílené hledání dne 9.4.2024. Protože vegetace v letošním roce je výrazně urychlená, byly by v této době již zcela jistě patrné minimálně listové růžice. Žádné však nalezeny nebyly. Dle našeho názoru ani biotop v současné době neodpovídá možnosti trvalého výskytu tohoto druhu.

Okrotice bílá roste především v listnatých lesích (doubavy, květnaté bučiny, dubohabřiny) a lesních lemech, výjimečně se objevuje i na nezastíněných stanovištích, většinou na zásaditých půdách. Na vhodných stanovištích (zejména mírný zástín, nezapojená vegetace, kyprá půda) se může vyskytovat

i městských parcích. Bohatá trvalá populace o stovkách jedinců roste např. v parku Vinice v Pardubicích, zde však v „divoké“ části, kde se do podrostu nijak nezasahuje.

Přestože listy okrotice obsahují chlorofyl nezbytný k fotosyntéze, množství uhlíkatých látek potřebuje doplňovat pomocí symbiotických hub žijících v kořenech a okolí kořenů. U lesních orchidejí obecně vytvářejí tyto houby mykorhizu zároveň s určitými druhy stromů či keřů, v případě okrotic zejména s duby a habry. Okrotice je na symbiotických houbách plně závislá po celou dobu ontogenetického vývoje. Jakou roli hraje v tomto soužití strom či keř není dosud uspokojivě objasněno. Je však zřejmé, že okrotice je na dané dřevině závislá, a proto je také její ochrana (a podobných druhů) značně problematická, závislá především na zachování přirozené dřevinné skladby a ochraně biotopů listnatého lesa v oblastech jejího výskytu.

Orchideje obecně mají velmi lehká semena a vytvářejí jich ohromné množství právě z důvodu složitých poměrů při rozmnožování. V Polabí se tento druh dosud vyskytuje dosti často v listnatých lesích kolem Přelouče a je pravděpodobné, že se semena do parku dostala přirozenou cestou. V místě výskytu a jeho okolí byla v roce 2002 realizována investiční akce „Oprava komunikací v lesoparku, výstavba altánu“, tudíž mohlo dojít k narušení povrchu a případná semena nemusela čelit konkurenci dalších rostlin. Proto se zde v roce 2010 mohlo objevit několik set jedinců. Bohužel autoři již potom populaci nesledovali a ta během dalších let postupně zanikla. Nezanedbatelnou roli v tom mohl hrát i negativní vliv emisí na houbovou složku mykorhizy.

5. Hodnocení vlivu a návrhy opatření

Při terénním průzkumu pozemku p. č. 857/3 k. ú. Přelouč nebyl opětovně potvrzen výskyt okrotice bílé (*Cephalanthera damasonium*).

Výskyt tohoto druhu nepotvrzují ani pracovníci Domova u fontány nebo další osoby, které se v období příprav projektové dokumentace v prostoru parku pohybovali.

Přestože nebyl druh recentně potvrzen, navštívíme lokalitu v období května znovu a případně nalezené jedince, resp. jejich polohu viditelně označíme a investora o výskytu budeme informovat.

Při znovu prohlédnutí navrhované projektové dokumentace bylo zjištěno, že v předmětné – dotčené ploše – viz obrázek výše, se žádné zásahy do půdního povrchu a bylinné vegetace nenavrhují. Tudíž by i v případě nalezení jedinců předmětného druhu k jejich ohrožení nemělo dojít.

6. Závěr

Po 14-ti letech od publikace článku bylo zjištěno, že na předmětném místě populace okrotice bílé zanikla. Důvodem zániku je pravděpodobně fakt, že zanikly příznivé podmínky pro její existenci. Na místě výskytu je v současné době hustě zapojený, kosený travník na utužené neprovzdušněné půdě, který není vhodným stanovištěm pro trvalý výskyt tohoto málo konkurenčně zdatného druhu.

7. Použitá literatura

Bárta F., 2023a: *Biologické posouzení projektu Domov u Fontány Přelouč*. Mns. Nepubl. 17s.

Bárta F., 2023b: *Biologické posouzení projektu PARK VZPOMÍNEK Domov u fontány Přelouč*. Mns. Nepubl. 18s.

Rejl J., Kohoutek M., 2011: *Okrotice bílá v zastavěné části Přelouče*. Živa 4/2011. AVČR, s 172.

S použitím údajů o ekologii <http://www.kvetenacr.cz>

8. Přílohy

Obrazová dokumentace

1 Okrotice bílá (*Cephalanthera damasodium*) v sečeném travnatém porostu. Přelouč, 2010. Foto M. Kohoutek

Stav lokality 15. 5. 2023.

Stav lokality (převzato Živa 4/2011).

Aktuální stav lokality dne 9. 4. 2024.